

Sygn. akt IV CSK 249/13

POSTANOWIENIE

Dnia 18 października 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa P. Z. i J. Z.
przeciwko Gminie B.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 18 października 2013 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powodów
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 20 grudnia 2012 r., sygn. akt I ACa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Powodowie J. Z. oraz P. Z. wnieśli skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 20 grudnia 2012 r., oddalającego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Z. z dnia 23 marca 2012 r., którym oddalone zostało powództwo przeciwko Gminie B. o zapłatę na rzecz powodów solidarnie kwot 250.000 zł i 150.000 zł tytułem odszkodowań oraz kwoty 250.000 zł tytułem zadośćuczynienia.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia przyczyn uzasadniających przyjęcie jej do rozpoznania, zważył:

Skarga kasacyjna może zostać przyjęta do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Wymienione kwalifikowane przesłanki, tzw. przyczyny skargi, wskazują że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione w zasadzie wtedy, gdy realizuje ona swą funkcję publicznoprawną. W art. 398⁴ § 2 k.p.c. przewidziano wymaganie przytoczenia i odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, który umożliwiać ma ocenę, czy w danym przypadku spełnione są przesłanki realizujące funkcję publicznoprawną polegające na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Do tych okoliczności ogranicza się kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania kasacyjnego, nie obejmując oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej. Szczególny charakter ma przyczyna polegająca na nieważności postępowania. W tym jedynym wypadku przyczyny i podstawy skargi kasacyjnej mogą się bowiem pokrywać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2002r., II CZ 139/01, niepubl.). Nieważności postępowania w zasadzie bezpośrednio odnosi się do postępowania przed sądem drugiej instancji. Nieważność postępowania pierwszoinstancyjnego nie jest brana pod rozagę z urzędu przez Sąd Najwyższy, który może ją uwzględnić jako spełnienie przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4, jeżeli skarżący trafnie zarzuci

sądowi drugiej instancji naruszenie art. 378 § 2 i art. 386 § 2 przez pominięcie nieważności postępowania w niższej instancji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2013 r., V CSK 192/12, niepubl.). Także w razie powoływania się na nieważność postępowania, skarżący musi wskazać okoliczności uzasadniające rozpoznanie skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2001 r., IV CKN 172/01, OSNC 2002, nr 4, poz. 55).

W wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powodowie podnieśli, że skarga jest oczywiście uzasadniona, bowiem sądy obu instancji rażąco naruszyły art. 5 i art. 212 k.p.c. przez zaniechanie zwrócenia powodom uwagi na celowość ustanowienia profesjonalnego pełnomocnika procesowego, co doprowadziło do braków postępowania dowodowego (niewykazania związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy wadliwymi aktami prawa miejscowego a szkodą i krzywdą powodów oraz precyzyjnego ustalenia rozmiarów szkody i krzywdy, a w efekcie wysokości należnego odszkodowania i zadośćuczynienia) skutkujących oddaleniem powództwa. Sądy obu instancji w sposób rażący miały naruszyć także art. 445 § 1 i art. 448 k.c., nie rozważając zasądzenia zadośćuczynienia za krzywdę, której wykazanie nie jest możliwe w sposób pewny i precyzyjny. Z kolei oczywistość naruszenia art. 232 zd. drugie k.p.c. wiązać się miała z brakiem uwzględnienia prejudykatów w postaci rozstrzygnięć sądów administracyjnych. Zdaniem powodów wspomniane naruszenie art. 5 i art. 212 k.p.c. stało się ponadto przyczyną nieważności postępowania przewidzianej w art. 379 pkt 5 k.p.c. przed sądami obu instancji.

W ocenie Sądu Najwyższego tak sformułowane przyczyny nie usprawiedliwiają przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że zaniechanie pouczenia strony przez sąd co do celowości ustanowienia pełnomocnika procesowego, naruszające art. 212 § 2 k.p.c., może skutkować nieważnością postępowania w postaci pozbawienia strony możliwości obrony jej praw, o której mowa w art. 379 pkt 5 k.p.c., zupełnie wyjątkowo, jedynie w tych przypadkach, gdy nieporadność strony w działaniach podejmowanych przed sądem jest oczywista

(por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2001 r., IV CKN 238/00, Lex nr 1166901; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2007 r., II CSK 286/07, Lex nr 490414). W skardze kasacyjnej nie powołano jednak okoliczności, które mogłyby usprawiedliwiać taką ocenę, a wskazane w uzasadnieniu orzeczenia sądu odwoławczego na inne postępowania administracyjne i sądowno-administracyjne, toczące się z udziałem powodów, jej przeczą. Trudno mówić o oczywistym uchybieniu treści art. 232 zd. drugie k.p.c., pozwalającego sądowi – w drodze wyjątku - na przeprowadzenie z urzędu dowodów nie wskazanych przez stronę, w odniesieniu do powołanych przez skarżącego orzeczeń sądów administracyjnych, skoro z uzasadnienia zaskarżonego wyroku jednoznacznie wynika, że Sąd Apelacyjny ocenił rolę tych dowodów dla rozstrzygnięcia. Nie przydał im wprowadzić takiego znaczenia, jakie postulował skarżący, co jednak nie może być kwalifikowane jako naruszenie art. 232 zd. drugie k.p.c.

Brak również podstaw do przyjęcia oczywistego naruszenia art. art. 445 § 1 i art. 448 k.c. Przyczyną oddalenia powództwa w części dotyczącej żądania zadośćuczynienia, zaakceptowaną przez Sąd Apelacyjny, było ustalenie, że nie doszło do uszkodzeń ciała lub rozstroju zdrowia, ani do naruszenia innych dóbr osobistych, a to czyniło bezprzedmiotowym dokonywanie oceny żądania co do zasady i wysokości stosownego zadośćuczynienia.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na mocy art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

aw

jw